

Comhairle Chontae na Gaillimhe
Galway County Council

Comhairle Chontae na Gaillimhe:

Cur i bhFeidhm an Dualgais um
Chomhionannas agus Cearta Daonna don
Earnáil Phoiblí

Plean Feidhmithe

Iúil 2023

Rialú Leaganacha

Rannóg:	Seirbhísí Corparáideacha			
Teideal an Doiciméid:	Plean Feidhmithe ar an Dualgas um Chomhionannas agus Cearta Daonna don Earnáil Phoiblí a Chur i bhFeidhm			
Uimh. Leagain:	V.1			
Ullmhaithe ag:	Grúpa Oibre Rialachais Chorparáidigh	Dáta:	27.06.2023	
Ceadaithe ag:	Foireann Bainistíochta	Dáta:	25.07.2023	
Leasuithe:				
Uimh. Leagain	Leasaithe ag	Dáta	Ceadaithe ag	Dáta

Clár na nÁbhar	Lch
1. Dualgais maidir le Comhionannas agus Cearta Daonna don Earnáil Phoiblí	4
2. Ráiteas maidir le Luachanna Comhionannais agus Cearta Daonna	5
2.1 Réamhrá	5
2.2 Ráiteas um Luachanna Comhionannais agus Cearta Daonna	5
3. Measúnú ar Cheisteanna Comhionannais agus Cearta Daonna	6
3.1 Réamhrá	6
3.2 Measúnú ar Cheisteanna Comhionannais agus Cearta Daonna	6
4. Cur i bhFeidhm a Éascú	13
5. Cur i bhFeidhm	15
5.1 Céim Dhul i nGleic	15
5.2 Tionscnaimh Tosaíochta	16
5.3 Eochairmhóimintí	16
6. Tuairisc	17

Aguisín: Leabhar Fianaise

1. Dualgais maidir le Chomhionannas agus Cearta Daonna don Earnáil Phoiblí

Is oibleagáid reachtúil é an Dualgas maidir le Comhionannas agus Cearta Daonna don Earnáil Phoiblí (an Dualgas)¹ ar chomhlachtaí poiblí aird a thabhairt ar an ngá atá le:

- Deireadh a chur le hidirdhealú;
- Comhionannas a chur chun cinn maidir le deiseanna agus maidir leis an gcaoi a gcaitear le baill foirne agus leis na daoine dá soláthraíonn sé seirbhísí; agus
- Cearta daonna a chomhaltaí, a fhoirne, agus na ndaoine dá soláthraíonn sé seirbhísí a chosaint.

Ní mór do chomhlachtaí poiblí trí chéim a ghlacadh chun an Dualgas seo a chur i bhfeidhm:

- **Céim 1. Measúnú a dhéanamh:** Measúnú a dhéanamh ar na saincheisteanna comhionannais agus cearta daonna atá os comhair na ngrúpaí aitheanta maidir leis an Dualgas (le fócas ar leith ar shaincheisteanna a bhaineann le feidhmeanna sonracha an chomhlachta poiblí sin) agus an measúnú sin a chur ar fáil don phobal.
- **Céim 2. Dul i nGleic:** Na pleananna, na beartais agus na gníomhartha atá á ndéanamh nó á moladh a shainaithint agus a chur in iúl, chun aghaidh a thabhairt ar na saincheisteanna a aithníodh sa mheasúnú, i bpleananna, i mbeartais, i gcláir agus i seirbhísí an chomhlachta poiblí; agus
- **Céim 3. Tuairisciú:** Tuairisciú go bliantúil ar fhorbairtí agus ar éachtaí maidir le cur i bhfeidhm an Dualgais.

Is iad na grúpaí aitheanta don Dualgas²:

- Na grúpaí sin atá clúdaithe ag na naoi bhforas faoi chosaint faoin reachtaíocht chomhionannais: inscne (lena n-áirítear léiriú inscne, féiniúlacht inscne agus tréithe gnéis); stádas sibhialta; stádas teaghlaigh (lena n-áirítear tuismitheoirí aonair agus daoine a bhfuil freagrachtaí cúraim orthu); aois; míchumas (lena n-áirítear míchumas soghluaisteachta, céadfach agus intleachta, saincheisteanna meabhairshláinte, agus tinneas ainsealach); gnéaschlaonadh; cine (a chuimsíonn dath craicinn, náisiúntacht agus bunús eitneach); reiligiún (creideamh ar bith nó gan chreideamh), agus ballraíocht den Lucht Siúil.
- Molann Coimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas go n-áireofaí iad siúd atá i mbaol bochtaineachta agus eisiámh sóisialta nó atá i mbaol bochtaineachta mar fhoras aitheanta don Dualgas, ag cur foras breise de ‘stádas socheacnamaíoch’ leis dá réir.
- Sealbhóirí ceart faoi na hionstraimí idirnáisiúnta éagsúla um chearta an duine.

Clúdaíonn an Dualgas gach feidhm atá ag comhlacht poiblí. Cuimsíonn feidhmeanna Chomhairle Chontae na Gaillimhe: fostaíocht; soláthar seirbhíse; cur chun cinn; rialtóir; ceapadh beartais; agus gnóthaí comparáideacha.

¹ [Alt 42](#) An tAcht fá Choimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas 2014.

² [Dualgas maidir le Comhionannas agus Cearta Daonna don Earnáil Phoiblí a chur i bhfeidhm](#), Coimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas, 2019.

2. Ráiteas um Luachanna Comhionannais agus Cearta Daonna

2.1 Réamhrá

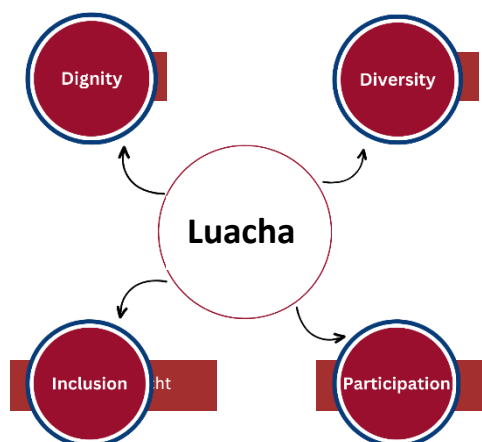
Tá ráiteas um luachanna comhionannais agus cearta daonna forbartha ag Comhairle Chontae na Gaillimhe chun tacú le cur chuige bunaithe ar luachanna maidir leis an gcaoi a gcomhlíonaimid an Dualgas. Aithníonn agus sainmhíonn an ráiteas seo na ceithre luach a spreagann ár n-uailmhianta don Dualgas: dínit; éagsúlacht; rannpháirtíocht; agus ionchuimsitheacht. Do gach ceann de na luachanna seo bunaímid:

- **ráiteas tosaíochta**– na himpleachtaí luach an athraithe a bhfuilimid ag iarraidh cur leis agus na tosaíochtaí a leanaimid mar eagraíocht, chun comhionannas agus cearta daonna a chur san áireamh; agus
- **ráiteas próisis**– na himpleachtaí a bhaineann leis an luach a bheidh ar an mbealach a n-oibrímid chun an t-athrú seo a chur i bhfeidhm, chun comhionannas agus cearta daonna a chur san áireamh.

Tugann an ráiteas um luachanna comhionannais agus cearta daonna seo creat dúinn maidir leis an gcaoi a gcuirimid an Dualgas i bhfeidhm sa mhéid seo a leanas:

- Tá an measúnú ar chomhionannas agus saincheisteanna, an chéad chéim a éilítear faoin Dualgas, leagtha amach ag na luachanna seo chun a chinntiú go dtugtar aghaidh ar raon feidhme iomlán an chomhionannais agus chearta an duine; agus
- Feidhmíonn an ráiteas tosaíochta agus an ráiteas cuspóra do gach luach mar thagarmharcanna inár gcinnteoireacht chun ár n-uailmhian a chomhlíonadh maidir le comhionannas agus cearta daonna faoin Dualgas a chothú agus a choinneáil ailínithe, go háirithe agus Céim Dhul i nGleic an Dualgais á cur i bhfeidhm againn.

2.2 Ráiteas um Luachanna Comhionannais agus Cearta Daonna

Dínit

Baineann dínit le meas, cúirtéis, cothroime agus muintearas. Baineann sé le caitheamh go cothrom le gach duine, agus le bheith freagrúil do riachtanais aonair.

Ráiteas Tosaíochta: Cothaíonn agus tacaíonn Comhairle Chontae na Gaillimhe le samhail de chomhtháthú sóisialta ina bhfuil stádas agus seasamh ag daoine agus ag pobail ó na grúpaí aitheanta mar bhaill luachmhara den tsochaí agus ina mbaineann siad tairbhe as caidreamh measúil agus cúirtéiseach leis an bpobal i gcoitinne.

Ráiteas Próisis: Oibrímid chun timpeallacht eagraíochta a chruthú ina gcaitear go cothrom le custaiméirí, le baill foirne agus le tairbhíthe beartais ó na grúpaí sainaitheanta, ina mbaineann siad leas as muintearas agus caidreamh measúla, agus ina mbíonn meas ar phríobháideachas. Tá beartais i bhfeidhm againn a leagann síos caighdeáin ina leith sin agus a chuireann i bhfeidhm iad go héifeachtach.

Éagsúlacht

Is éard atá i gceist le héagsúlacht ná eagraíocht a léiríonn an tsochaí ar a bhfreastalaíonn sí agus atá inrochtana ina cuid feidhmeanna go léir. Baineann sé le hoiriúnú do shainriachtanais na héagsúlachta daoine.

Ráiteas Tosaíochta: Cothaíonn agus tacaíonn Comhairle Chontae na Gaillimhe le timpeallacht inrochtana do na grúpaí aitheanta, agus déanann sí a dícheall prionsabail agus cleachtas de dhearadh uilíoch a chur chun cinn, a chur i bhfeidhm agus a chumasú don bhonneagar agus don ríocht phoiblí, agus do sholáthar seirbhíse agus ionaid oibre.

Rannpháirtíocht

Ráiteas Próisis: Oibrímid ar bhealach atá inrochtana agus solúbtha chun freastal réasúnta a dhéanamh ar éagsúlacht na gcustaiméirí, na foirne agus na dtairbhíthe beartais ó na grúpaí sainaitheanta, ag déanamh oiriúnuithe dá sainriachtanais laistigh de na hacmhainní atá ar fáil, agus ag cinntiú go bhfuil na córais i bhfeidhm do fhreastal réasúnta a chur i bhfeidhm, agus a chur in iúl go héifeachtach.

Is éard atá i gceist le rannpháirtíocht ná go bhfuil guth agus cead cainte ag daoine, agus go bhfuil rannpháirteachas agus comhoibriú ann. Is éard atá i gceist leis ná a bheith oscailte, eolas a chur ar fáil d'éagsúlacht na ndaoine, éisteacht leo agus lena n-eagraíochtaí ionadaíocha, agus iad a spreagadh le bheith rannpháirteach i bpróisis chomhairliúcháin agus chinnteoireachta agus in iarrachtaí comhpháirtíochta.

Ráiteas Tosaíochta: Oibríonn Comhairle Chontae na Gaillimhe chun eagraíochtaí ionadaíocha ar fud na ngrúpaí aitheanta a chur chun cinn agus chun tacú leo, agus chun struchtúir rannpháirtíochta agus bealaí oibre comhpháirtíochta a bhunú a éascaíonn rannpháirtíocht i measc daoine ó na grúpaí aitheanta agus a n-eagraíochtaí ionadaíocha i bhforbairt an Chontae.

Ionchuimsitheacht

Ráiteas Próisis: Oibrímid ar bhealach a n-éascaíonn éisteacht le custaiméirí, le baill foirne, agus le tairbhithe beartais ó na grúpaí aitheanta trí raon bealaí, rud a chinntíonn go n-éistear leo agus go dtugtar a gcuid aiseolais agus tuairimí san áireamh. Bímid i dteagmháil le daoine ó na grúpaí aitheanta agus a n-eagraíochtaí ionadaíocha inár gcinnteoireacht agus inár bpróisis chomhairliúcháin agus struchtúir.

Baineann ionchuimsitheacht le dáileadh acmhainní agus rochtain orthu agus feabhas a chur ar fholláine agus ar cháilíocht na beatha don éagsúlacht daoine. Is éard atá i gceist leis ná díriú ar dhaoine a fhulaingíonn an neamhionannas agus a ndul chun cinn a éascú agus a gcúinsí a athrú chun feabhais.

Ráiteas Tosaíochta: Déanann Comhairle Chontae na Gaillimhe a dícheall rannpháirtíocht iomlán agus éifeachtach na ndaoine agus na bpobal ó na grúpaí aitheanta i saol sóisialta, eacnamaíoch, polaitiúil agus cultúrtha an Chontae a chur chun cinn agus tacú leis.

Ráiteas Próisis: Oibrímid ar bhealach a dhíríonn agus a sholáthraíonn cúnamh agus acmhainní chun cúinsí agus saol na ndaoine agus na bpobal ó na grúpaí aitheanta a fheabhsú.

3. Measúnú ar Cheisteanna Comhionannais agus Cearta Daonna

3.1 Réamhrá

Socraíonn an measúnú a theastaíonn faoin gcéad chéim den Dualgas na saincheisteanna comhionannais agus cearta daonna atá os comhair na ngrúpaí atá aitheanta don Dualgas a bhaineann le feidhmeanna Chomhairle Chontae na Gaillimhe.

Ní measúnú ar Chomhairle Chontae na Gaillimhe ná ar a feidhmíocht é an measúnú seo. Is é an bonn é chun an Dualgas a chur i bhfeidhm, rud a éascaíonn cur chuige pleanáilte agus córasach i leith an chomhionannais agus cearta an duine. Feidhmíonn sé mar bhonn ónar féidir dul chun cinn ar cheisteanna comhionannais agus cearta daonna a chothú agus a fhorbairt tuilleadh.

Na ceithre luach a spreagann ár n-uaillmhianta maidir le comhionannas agus cearta daonna i gcur i bhfeidhm an Dualgais - dínit;éagsúlacht; ionchuimsitheacht; agus rannpháirtíocht - úsáidtear iad mar fhráma chun an measúnú a leagan amach.

Tá an measúnú seo bunaithe ar fhianaise, agus tá an bonn fianaise curtha ar fáil san Aguisín a ghabhann leis an bplean feidhmithe seo.

3.2 Measúnú ar Cheisteanna Comhionannais agus Cearta Daonna

Trí aghaidh a thabhairt ar na saincheisteanna comhionannais agus cearta daonna a shaináithnítear thíos, léirítear tiomantas chun freagairt don leatrom ar leith a bhaineann le ciníochas, aicmeachas, cumasachas, homafóibe, trasfhóibe, seicteachas, gnéasachas agus aoiseachas.

Baineann na saincheisteanna comhionannais agus cearta daonna a saináithníodh leis na grúpaí sainaitheantago léir mura gcuirtear a mhalairt in iúl. I gcásanna áirithe, tugtar samplaí sonracha maidir

le grúpaí ar leith ag a bhfuil taithí ar leith maidir le saincheist(eanna) faoi leith nó sa chás go mbíonn an grúpa sin thíos le sárú suntasach/leanúnach maidir le neamhionannas/idirdhealú/chearta an duine faoi mar a bhaineann sé leis an tsaincheist faoi leith sin).

Dínit

Baineann dínit le meas, cúirtéis, cothroime agus muintearas. Baineann sé le caitheamh go cothrom le gach duine, agus le bheith freagrúil do riachtanais aonair.

Is iad na saincheisteanna comhionannais agus chearta an duine a dtabharfar aghaidh orthu agus an Dualgas á chur i bhfeidhm, faoi mar a bhaineann siad leis an luach seo agus le feidhmeanna Chomhairle Chontae na Gaillimhe ná:

- Clonadh, barúlacha bréagacha, agus steiréitíopaí, lena n-áirítear:
 - leibhéil réasúnta ard de steiréitíopáil a dhéanamh ar dhaoine scothaosta, ar an Lucht Siúil, ar imircigh, ar mhná agus ar dhaoine LADT+; agus
 - an stiogma a fhulaingíonn daoine LADT+.
- Idirdhealú, sistéamach agus aonair, lena n-áirítear:
 - obair a fháil, san ionad oibre agus rochtain a fháil ar sheirbhísí poiblí agus príobháideacha, lena n-áirítear tithíocht;
 - idirdhealú a bhaineann le toircheas, leithcheal bunaithe ar chiontú coiriúil, agus idirdhealú le linn féiniúlacht inscne a aistriú ag an obair; agus
 - leibhéil arda leithcheala a fhulaingíonn Grúpaí Dubha agus mionlaigh eitneacha, lena n-áirítear an Lucht Siúil agus na Romaigh, daoine faoi mhíchumas, agus daoine LADT+.
- Ciapadh, ciapadh gnéasach, micrea-ionsaithe, bulaíocht, mí-úsáid agus foréigean, lena n-áirítear:
 - foréigean inscnebhunaithe le hiarmhairtí ag an obair, amhail bheith gan dídean, agus easpa seirbhísí tacaíochta; agus
 - easpa sábháilteachta agus neamhchinnteacht do dhaoine scothaosta agus do dhaoine LADT+ i spásanna poiblí.
- An gá atá ann féiniúlacht duine a cheilt ar eagla go mbeidh idirdhealú nó ciapadh ag an obair, agus rochtain á fáil ar sheirbhísí, agus i spásanna poiblí, lena n-áirítear:
 - an Lucht Siúil, na Romaigh, daoine LADT+ agus daoine faoi mhíchumas folaithe san ionad oibre.
- Fuathchaint, gríosú fuatha, scaipeadh eagla maidir leis an éagsúlacht, agus díospóireacht phoiblí a normalaíonn seasaimh den sórt sin i leith daoine, lena n-áirítear:
 - imircigh agus iarrthóirí tearmainn, agus easpa tionscnamh idirchultúrtha chun teacht chun cinn feiniméin den sórt sin a sheachaint; agus
 - daoine LADT+.
- Teorainneacha ar neamhspleáchas agus uathriail, lena n-áirítear:
 - daoine faoi mhíchumas a institiúidiú agus gan rogha agus smacht a éascú maidir leis an áit mbeidh cónaí orthu;

- easpa tacaíochta agus soláthar do chinnteoireacht chuidithe do dhaoine faoi mhíchumas;
- institiúidiú daoine scothaosta agus gan a éascú do dhaoine an tseanaois a chaitheamh in dteach agus ina bpobal féin;
- spleáchas airgeadais do dhaoine óga;
- cur i bhfeidhm na gCoinníollacha Gnáthchónaithe maidir leis na Romaigh;
- soláthar díreach do dhídeanaithe agus d'iarrthóirí tearmainn in ionaid chóiríochta; agus
- easpa rochtana ar fhaisnéis agus gan roghanna eolasacha a éascú.
- Leithlisiú, lena n-áirítear:
 - an Lucht Siúil, i dtéarmaí shuíomh a gcóiríochta;
 - daoine LADT+, agus iad ag teacht amach agus ag maireachtáil i gceantair thuaithe;
 - daoine óga, i dtéarmaí easpa áiseanna agus spásanna le bualadh lena chéile; agus
 - daoine scothaosta agus daoine faoi mhíchumas atá ina gcónaí leo féin.
- Easpa beartas agus nósanna imeachta chun freagra a thabhairt ar cheisteanna idirdhealaithe, ciaptha agus gnéaschiaptha a thagann chun cinn agus gan iad a chur i bhfeidhm go cuí nuair a thagann saincheisteanna den chineál sin chun cinn.
- Tearcthuairisciú ar idirdhealú ar eagla na híospártha, easpa feasachta ar chearta, peirspictíochtaí nach féidir athrú a dhéanamh, agus easpa eolais ar bheartais agus nósanna imeachta atá i bhfeidhm.

Éagsúlacht

Is éard atá i gceist le héagsúlacht ná eagraíocht a léiríonn an tsochaí ar a bhfreastalaíonn sí agus atá inrochtana ina cuid feidhmeanna go léir. Baineann sé le hoiriúnú do shainriachtanais na héagsúlachta daoine.

Is iad na saincheisteanna comhionannais agus chearta an duine a dtabharfar aghaidh orthu agus an Dualgas á chur i bhfeidhm, faoi mar a bhaineann siad leis an luach seo agus le feidhmeanna Chomhairle Chontae na Gaillimhe ná:

- Gan freastal réasúnach a dhéanamh agus oiriúnú do riachtanais shonracha i bhfostaíocht agus i soláthar seirbhíse, lena n-áirítear:
 - socruithe a dhéanamh agus solúbthacht maidir leis an ionad oibre agus soláthar seirbhíse do dhaoine faoi mhíchumas a oiriúnú;
 - easpa ateangaireachta agus aistriúcháin teanga san ionad oibre agus i soláthar seirbhíse, lena n-áirítear teanga chomharthaíochta;
 - gan oiriúnú d'éagsúlacht chultúrtha i measc grúpaí mionlaigh eitneacha agus acmhainní a chur ar fáil dóibh, lena n-áirítear easpa aitheantais agus freastal ar fhéiniúlacht agus ar chultúr ar leith an Lucht Siúil;
 - easpa cóiríochta atá oiriúnach ó thaobh cultúir de ar fáil don Lucht Siúil;
 - easpa socruithe scoir de réir a chéile solúbtha do dhaoine scothaosta;

- easpa aitheantais do lánúineacha den ghnéas céanna agus easpa soláthair seirbhísí neodracha inscne chun freastal ar dhaoine LADT+; agus
- easpa socruithe solúbtha oibre agus solúbthachta i seachadadh seirbhísí chun rochtain a éascú dóibh siúd a bhfuil freagrachtaí cúraim orthu
- Easpa tacaíochtaí agus seirbhísí chun freastal ar riachtanais shonracha daoine ó na grúpaí aitheanta, lena n-áirítear:
 - tacaíochtaí agus seirbhísí a theastaíonn ó fhostaithe nó ó úsáideoirí seirbhísí faoi mhíchumas;
 - tacaíochtaí a theastaíonn ó dhaoine scothaosta chun maireachtáil go neamhspleách; agus
 - easpa tacaíochtaí do ghrúpaí dubha agus mionlaigh eitneacha lena n-áirítear an Lucht Siúil agus na Romaigh chun a gcultúir ar leith a chaomhnú, a chothú agus a chothabháil.
- Gan pleanáil a dhéanamh de réir dearadh don éagsúlacht agus na himpleachtaí praiticiúla a bhaineann leis sin, agus easpa na gcóras atá riachtanach don phleanáil agus don fhorbairt sin.
- Easpa tuisceana ar an éagsúlacht, easpa eolais ar conas freastal réasúnta a dhéanamh, easpa oiliúint ar an éagsúlacht agus ar aghaidh a thabhairt ar a himpleachtaí praiticiúla, easpa beartais maidir le hoiriúnú don éagsúlacht, agus easpa cumais chun na córais a theastaíonn chun freastal agus oiriúnú don éagsúlacht a chur i bhfeidhm.
- Gan faisnéis a bheith ar fáil agus inrochtana maidir le freastal réasúnach atá ar fáil agus conas leas a bhaint as.
- Timpeallachtaí institiúideacha, soláthar seirbhísí agus ionaid oibre atá dofháilteach, lena n-áirítear:
 - cásanna a choisceann nó nach spreagann ná éascaíonn daoine le bheith iomlán oscailte faoina bhféiniúlacht; agus
 - cásanna nach bhfuil aon infheictheacht dhearfach maidir leis an éagsúlacht.
- Inrochtaineacht an fhearainn poiblí, na bhfoirgneamh, na gcóras TF, agus na seirbhísí iompair, lena n-áirítear:
 - bacainní rochtana atá roimh dhaoine faoi mhíchumas;
 - easpa spásanna poiblí aoisbháúil;
 - easpa prionsabail deartha uilíocha agus a gcur i bhfeidhm; agus
 - easpa inoiriúnaitheachta na n-aonad cónaithe don saolré.
- Gan próisis chumarsáide agus chomhairliúcháin agus rannpháirtíochta riachtanais agus bacainní sonracha a chur san áireamh, lena n-áirítear:
 - litearthacht;
 - éagsúlacht teanga;
 - gan cearta Gaeilge a chosaint;
 - an gá atá le Béarla simplí;
 - láithreacha tuaithe; agus
 - neamhionannas digiteach.

- Easpa for-rochtana do na grúpaí aitheanta.
- Easpa spásanna agus deiseanna cruinnithe, idirghníomhaithe, foghlama agus tionscnaimh trasna na héagsúlachta, lena n-áirítear:
 - spásanna idirghlúine; agus
 - spásanna idirchultúrtha.
- Gan trasnaíocht agus éagsúlacht laistigh de na grúpaí sainaitheanta a chur san áireamh, agus freagairt go leordhóthanach agus go hiomchuí don éagsúlacht sin, go háirithe i dtionscnaimh spriocdhírthe.
- Easpa sonraí comhionannais ar na grúpaí sainaitheanta, lena n-áirítear go háirithe grúpaí dubha agus mionlaigh eitneacha, lena n-áirítear an Lucht Siúil, agus daoine LADT+.

Ionchuimsitheacht

Baineann ionchuimsitheacht le dáileadh acmhainní agus rochtain orthu agus feabhas a chur ar fholláine agus ar cháilíocht na beatha don éagsúlacht daoine. Is éard atá i gceist leis ná díriú ar dhaoine a fhulaingíonn an neamhionannas agus a ndul chun cinn a éascú agus a gcúinsí a athrú chun feabhais.

Is iad na saincheisteanna comhionannais agus chearta an duine a dtabharfar aghaidh orthu agus an Dualgas á chur i bhfeidhm, faoi mar a bhaineann siad leis an luach seo agus le feidhmeanna Chomhairle Chontae na Gaillimhe ná:

- Easpa dídine, lena n-áirítear:
 - ábharthacht ar leith don ghrúpa stádais shocheacnamaíoch;
 - ró-ionadaíocht daoine dubha agus daoine ó mhionlaigh eitneacha lena n-áirítear an Lucht Siúil, na Romaigh, tuismitheoirí aonair, imircigh, daoine ó mhion-reiligiúin, agus daoine óga; agus
 - tearc-ionadaíocht daoine faoi mhíchumas i measc iarratasóirí tithíochta.
- Míbhuntáiste tithíochta, lena n-áirítear:
 - ábharthacht ar leith don ghrúpa stádais shocheacnamaíoch;
 - plódú tithíochta go háirithe i gcás daoine dubha agus mionlaigh eitneacha lena n-áirítear an Lucht Siúil, na Romaigh, daoine faoi mhíchumas agus daoine óga;
 - cóiríocht agus dálaí maireachtála atá faoi bhun caighdeáin, go háirithe don Lucht Siúil, do na Romaigh, do thuismitheoirí aonair agus do dhaoine faoi mhíchumas;
 - éiginnteacht ó thaobh tithíochta de agus droch-choinníollacha do na grúpaí aitheanta san earnáil cíosa phríobháidigh; agus
 - easpa tacaíocht airgeadais d’oiriúnuithe tí do dhaoine faoi mhíchumas.
- Bochtaineacht agus ioncam íseal
 - ábharthacht ar leith don ghrúpa stádais shocheacnamaíoch;

- leibhéal arda bochtaineachta comparáideacha do thuismitheoirí aonair, do dhaoine faoi mhíchumas, do Romaigh, don Lucht Siúil agus do dhídeanaithe;
- ioncainn ísle, go háirithe do mhná agus do dhaoine faoi mhíchumas;
- costais bhreise a bhaineann le míchumas nach ndéantar freastal orthu; agus
- bearnaí pá agus pinsin, go háirithe do mhná.
- Dífhostaíocht, tearcfhostaíocht, agus obair neamhbhuana, lena n-áirítear:
 - leibhéal arda dífhostaíochta i measc daoine óga, daoine dubha agus mionlaigh eitneacha, lena n-áirítear an Lucht Siúil agus na Romaigh, tuismitheoirí aonair, agus daoine faoi mhíchumas;
 - easpa rochtana ar obair chuibhiúil, go háirithe do mhná, do thuismitheoirí aonair, d'imircigh, do mhionlaigh eitneacha, lena n-áirítear an Lucht Siúil agus daoine faoi mhíchumas;
 - easpa aitheantais do cháilíochtaí na n-imirceach;
 - neart daoine in obair pháirtaimseartha agus neamhbhuan, go háirithe mná agus tuismitheoirí aonair;
 - éagsúlacht theoranta i bhfostaíocht san earnáil phoiblí; agus
 - deighilt fostaíochta, lena n-áirítear mná den chuid is mó in obair chúraim.
- Easpa ardú céime agus dul chun cinn gairme, lena n-áirítear:
 - bacainní ar ardú céime a bhíonn ag mná agus ag daoine faoi mhíchumas.
- Neamhionannas digiteach, easpa bonneagair, trealaimh, agus scileanna, lena n-áirítear
 - neamhionannas suntasach do dhaoine scothaosta, do dhaoine atá thíos leis an mbochtaineacht, agus don Lucht Siúil; agus
 - méadú ar sholáthar seirbhísí ar líne agus ar sholáthar faisnéise i gcomhthéacs an neamhionannais digiighí.
- Neamhionannas laistigh de na healaíona, lena n-áirítear:
 - bacainní ar bheith rannpháirteach sna healaíona mar thomhaltóirí agus mar ealaíontóirí féin; agus
 - bacainní ar ardú céime i ngairmeacha beatha sna healaíona, go háirithe do mhná.
- Bonneagar cúraim neamhleor, lena n-áirítear:
 - costas ard cúram leanaí;
 - soláthar neamhleor cúraim leanaí;
 - easpa seirbhísí cúraim do dhaoine scothaosta; agus
 - comhroinnt mhíchothrom ar fhreagrachtaí cúraim idir mná agus fir.
- Easpa spriocdhírithé agus gníomh dearfach chun aghaidh a thabhairt go díreach ar mhíbhuntáiste na ngrúpaí sainaitheanta.

Rannpháirtíocht

Is éard atá i gceist le rannpháirtíocht ná go bhfuil guth agus cead cainte ag daoine, agus go bhfuil rannpháirteachas agus comhoibriú ann. Is éard atá i gceist leis ná a bheith oscailte, eolas a chur ar fáil d'éagsúlacht

na ndaoine, éisteacht leo agus lena n-eagraíochtaí ionadaíocha, agus iad a spreagadh le bheith rannpháirteach i bpróisis chomhairliúcháin agus chinnteoireachta agus in iarrachtaí comhpháirtíochta.

Is iad na saincheisteanna comhionannais agus chearta an duine a dtabharfar aghaidh orthu agus an Dualgas á chur i bhfeidhm, faoi mar a bhaineann siad leis an luach seo agus le feidhmeanna Chomhairle Chontae na Gaillimhe ná:

- Easpa deiseanna chun cead cainte a bheith ag daoine agus páirt a ghlacadh i gcomhairliúcháin agus i bpróisis chinnteoireachta, lena n-áirítear:
 - easpa struchtúir agus córais i bhfeidhm le cead cainte a éascú do dhaoine;
 - dearadh míchuí ar struchtúir agus ar chórais ó thaobh cead cainte a thabhairt do dhaoine;
 - naimhdeas i leith na héagsúlachta agus cultúr eisiatach i struchtúir agus córais a éascaíonn cead cainte a bheith ag daoine; agus
 - raon teoranta réimsí beartais atá oscailte le haghaidh comhairliúcháin agus rannpháirtíochta.
- Easpa tionchair agus rannpháirtíocht bhríoch trí phróisis chomhairliúcháin agus i bpróiseas cinnteoireachta, easpa tionchair trí na próisis seo, agus easpa aiseolais tar éis comhairliúcháin agus rannpháirtíochta.
- Láithreacht teoranta daoine ó na grúpaí aitheanta i bpoist chinnteoireachta.
- Easpa ionadaíochta do dhaoine ó na grúpaí aitheanta sa saol poiblí agus polaitiúil, lena n-áirítear:
 - tearcionadaíocht ban i bpoist tofa; agus
 - easpa láithreacht an Lucht Siúil agus saoránaigh nach Éireannaigh iad i bpoist tofa agus mar iarrthóirí toghcháin.
- Acmhainní a bheith easpach, forbairt teoranta ina leith agus/nó iad a bheith teoranta don eagrú laistigh de roinnt grúpaí aitheanta.
- Easpa scileanna, eolais agus feasachta laistigh de na grúpaí sainaitheanta le haghaidh rannpháirtíochta éifeachtach a éascú.

4. Cur i bhFeidhm a Éascú

Ceannaireacht

Tugann na comhaltaí tofa ceannasaíocht ar chur i bhfeidhm an Dualgais. Tugann na comhaltaí tofa agus struchtúir na Comhairle, lena n-áirítear SPCanna:

- luachanna comhionannais agus cearta daonna san áireamh ina bplé agus déanann siad cinnte go gcomhlíontar an Dualgas ina gcinnteoireacht; agus
- bíonn siad cleachta ar an Dualgas agus ar a riachtanais agus ar phlean feidhmithe Chomhairle Chontae na Gaillimhe don Dualgas.

Tugann an bhainistíocht shinsearach ceannaireacht maidir le cur i bhfeidhm an Dualgais, trí:

- sheisiúin taithíochta a eagrú lena chinntiú go bhfuil tuiscint acu ar an Dualgas agus ar na riachtanais a bhaineann leis;
- an plan feidhmithe don Dualgas, agus pleananna bliantúla ina dhiaidh sin, a athbhreithniú agus a cheadú, agus tosaíocht eagraíochtúil a bhunú don Dualgas; agus
- an Dualgas a bhreithniú agus ailíniú a chinntiú le luachanna comhionannais agus cearta daonna sna cinní agus sna gníomhartha a dhéanann an bhainistíocht shinsearach.

Is ar Fhoireann Bainistíochta Chomhairle Chontae na Gaillimhe faoi cheannas na Seirbhísí Corparáideacha atá an fhreagracht bhainistíochta as an Dualgas a chur i bhfeidhm.

Tionóltar Grúpa Oibre ar an Dualgas, a tharraingítear ó fud na heagraíochta, ar bhonn ráithiúil chun:

- pleananna bliantúla a ullmhú chun an Dualgas a chur chun feidhme – lena gcumhdaítear tionscnaimh éascaithe agus gníomhaíochtaí cur chun feidhme;
- tacaíocht a sholáthar do na hait sin a chuireann céim dhul i ngleic an Dualgais chun feidhme;
- tuarascáil a ullmhú, agus athbhreithniú agus machnamh inmheánach a dhéanamh ar an dul chun cinn atá déanta, agus tacú leis sin, agus leis na céimeanna breise a d'fhéadfaí a ghlacadh chun é sin a neartú;
- banc sonraí láraithe de thaifid a choinneáil ar chur i bhfeidhm an Dualgais laistigh de Chomhairle Chontae na Gaillimhe agus ar an dul chun cinn atá déanta dá bharr sin; agus
- a shaineolas maidir leis an Dualgas agus a chur i bhfeidhm a chothabháil agus a chinntiú go gcuirtear ar chumas comhaltaí nua an leibhéal saineolais sin a bhaint amach.

Cultúr na hEagraíochta

Tugann an bhainistíocht shinsearach ceannaireacht do chultúr eagraíochtúil a bhaineann le comhionannas agus cearta daonna, trí luachanna comhionannais agus cearta daonna Chomhairle Chontae na Gaillimhe a chur i bhfeidhm go seasta ina gcuid cumarsáide, cinntí agus gníomhartha.

Áirítear le cumarsáid inmheánach agus sheachtrach fócas leanúnach cruthaitheach ar an Dualgas agus a chur i bhfeidhm i gComhairle Chontae na Gaillimhe, agus ar na luachanna comhionannais agus cearta daonna atá mar bhonn agus mar thaca leis sin, trí; na meáin shóisialta, suíomh Gréasáin, póstaer; ríomhphoist uile-fhoirne; inlíon foirne; agus bloic sínithe ríomhphoist.

Eagraítear imeachtaí agus tionscnaimh foirne chun:

- eolas a chur ar an bhfoireann maidir leis an Dualgas agus ar uailmhianta Chomhairle Chontae na Gaillimhe maidir le comhionannas agus cearta daonna, an Dualgas agus na buntáistí a bhaineann lena chur i bhfeidhm; agus úinéireacht foirne a thógáil ar an bhfoireann agus iad ag iarraidh na huailmhianta seo a fhorbairt tuilleadh agus a bhaint amach;
- éagsúlacht a cheiliúradh agus, go háirithe, an éagsúlacht laistigh de Chontae na Gaillimhe

Gné de na téarmaí tagartha a forbraíodh do ghrúpaí agus struchtúir éagsúla laistigh den Chomhairle is ea an Dualgas, agus fócas ar na luachanna comhionannais agus cearta daonna atá mar bhonn agus mar thaca leis sin.

Forbairt Acmhainne

Cuirtear oiliúint shonrach ar chéim Dhul i nGleic an Dualgais agus an cur chuige a d'fhorbair Comhairle Chontae na Gaillimhe lena chur i bhfeidhm ar fáil don fhoireann atá freagrach as eochairmhóimintí ina chur i bhfeidhm.

Oiliúint do chomhaltaí tofa, don bhainistíocht shinsearach agus do chomhaltaí struchtúir na Comhairle, ar an Dualgas, ar an gcur chuige atá á ghlacadh maidir lena chur i bhfeidhm agus ar an uailmhian atá mar bhonn leis sin.

Áiríonn oiliúint foirne, lena n-áirítear oiliúint ionductaithe, tagairt don Dualgas agus baintear leas as na luachanna comhionannais agus cearta daonna atá mar bhonn agus thaca ag ár gcur chuige.

Tá fócas ar an Dualgas agus ar na luachanna comhionannais agus cearta daonna atá mar bhonn agus mar thaca lena chur i bhfeidhm, agus ar chleachtas foirne bunaithe ar na luachanna sin, san áireamh inár bpróiseas PMDS.

Comhairliúchán

Tá córais chomhairliúcháin i bhfeidhm chun cur chuige comhairleach cuí a chumasú chun an Dualgas a chur i bhfeidhm. Díríonn siad seo ar eagraíochtaí na sochaí sibhialta a dhéanann ionadaíocht ar na grúpaí aitheanta agus ar na líonraí foirne ábhartha. Léiríonn siad an cur chuige a glacadh i leith an chomhairliúcháin a rinneadh chun saincheisteanna comhionannais agus cearta daonna a mheasúnú.

Rianú

Neartaítear córais sonraí agus faisnéise, de réir mar is gá, chun tacú le rianú ár n-éachtaí faoin Dualgas maidir le dul i ngleic le saincheisteanna comhionannais agus cearta daonna mar a measúnaíodh iad.

Taifid leordhóthanacha agus oiriúnacha a choinneáil ar na céimeanna a glacadh chun an Dualgas a chur i bhfeidhm agus ar a dtionchar ar fud na heagraíochta, á gcur ar fáil don Ghrúpa Oibre le coinneáil go lárnach.

5. Cur i bhFeidhm

5.1 Céim Dhul i nGleic

Ceanglaítear ar chomhlachtaí poiblí, faoin gcéim Dhul i nGleic den Dualgas, aghaidh a thabhairt ar na saincheisteanna a aithníodh ina measúnú ar shaincheisteanna comhionannais agus cearta daonna atá os comhair na ngrúpaí sainaitheanta, ina bpleananna, ina mbeartais agus ina ngníomhartha.

Is éard atá i gceist leis an gCéim Dhul i nGleic ná tionscnaimh tosaíochta a aithint chun an Dualgas a chur i bhfeidhm. Chuimseodh siad seo pleananna, beartais nó gníomhartha a d'fhéadfadh a bheith aitheanta mar ghníomhartha a bhfuil gá leo chun freagairt láithreach ar cheisteanna comhionannais agus cearta daonna a dtugann an eagraíocht tosaíocht dóibh.

Tá céim Dhul i nGleic an Dualgais ina oibleagáid leanúnach ar an eagraíocht freisin agus, chuige sin, cuirtear i bhfeidhm í mar chuid lárnach d'fhorbairt agus d'athbhreithniú pleananna, beartas, clár agus straitéisí – sainaitheann mar eochairmhóimintí chun an Dualgas a chur i bhfeidhm.

Ag tús an phróisis forbartha/athbhreithnithe:

- Déan athbhreithniú ar mheasúnú saincheisteanna comhionannais agus cearta daonna chun a dheimhniú na saincheisteanna a bhaineann leis an bplean, leis an mbeartas nó leis an gclár ar leith.
- Bailigh na sonraí agus an fhaisnéis atá ar fáil maidir leis na saincheisteanna comhionannais agus cearta daonna a aithníodh mar nithe ábhartha.
- Déan athbhreithniú ar an ráiteas um luachanna comhionannais agus cearta daonna chun na ráitis toraidh nó ráitis phróisis ábhartha a bhaint as.

Agus an próiseas forbartha/athbhreithnithe á chur i bhfeidhm:

- Cuir san áireamh fócas ar na saincheisteanna ábhartha comhionannais agus cearta daonna in aon mheastóireacht nó athbhreithniú comhthéacsúil a dhéantar mar chuid den phróiseas forbartha/athbhreithnithe.
- Tarchuir na hoibleagáidí faoin Dualgas chuig aon chomhairleoir seachtrach ar conradh agus cinntigh go bhfuil siad ar an eolas go hiomlán maidir leis seo.
- Rianaigh na saincheisteanna ábhartha comhionannais agus cearta daonna chun a chinntiú go dtugtar aghaidh orthu agus na tagarmharcanna luachanna chun a chinntiú go bhfuil meas orthu le linn an phróisis forbartha/athbhreithnithe.

Ag an dréachtchéim deiridh den phróiseas forbartha/athbhreithnithe:

- Tionóil cruinniú den fhoireann ábhartha chun a sheiceáil go dtugann an dréacht aghaidh go leordhóthanach agus go cuí ar gach ceann de na saincheistanna comhionannais agus cearta daonna a aithníodh mar nithe ábhartha, agus go bhfuil sé ailínithe leis na ráitis tosaíochta agus próisis ábhartha sa ráiteas um luachanna comhionannais agus cearta daonna.
- Déan cleachtadh rannpháirtíoch, le haghaidh tionscnamh scála, leis an ngrúpa oibre don Dualgas agus, b'fhéidir, le hionadaithe na ngrúpaí sainaitheanta chun a sheiceáil go bhfuil na saincheistanna comhionannais agus cearta daonna sainaitheanta agus dírithe go leordhóthanach agus go cuí.

Tar éis an phróisis forbartha/athbhreithnithe:

- Bunaigh agus/nó úsáid córais mhonatóireachta atá ann cheana chun dul chun cinn a rianú ar na saincheistanna comhionannais agus cearta daonna a aithníodh mar nithe ábhartha.
- Tuairiscigh go bliantúil ar an dul chun cinn atá déanta maidir le dul i ngleic le saincheistanna comhionannais agus cearta daonna – céim na Tuarascála den Dualgas.
- Bain úsáid as an tuarascáil sin chun machnamh a dhéanamh ar an dul chun cinn agus chun an plean, an beartas nó an clár a neartú de réir mar is gá.

5.2 Tionscnaimh Thosaíochta

Tá roinnt tionscnamh le tógáil a dtabharfar tosaíocht dóibh chun aghaidh a thabhairt ar cheistanna inní a eascraíonn as measúnú ar cheistanna comhionannais agus cearta daonna.

- Athbhreithneofar agus leasófar nósanna imeachta soláthair agus maoinithe/cúnaimh deontais d'fhonn cur le próiseas ina gcuirtear an Dualgas ar aghaidh chuig an eagraíocht chonartha nó faighte, ar bhealach a oireann do nádúr agus scála na heagraíochta.
- Cuirfear an Chéim Dhul i nGleic i bhfeidhm agus an Plean Áitiúil Eacnamaíoch agus Pobail á ullmhú agus á dhréachtú.
- Déanfar athbhreithniú ar an mbeartas earcaíochta i bhfianaise an Dualgais agus athbhreithneofar é de réir mar is gá.
- Déanfar athbhreithniú ar an gcairt do chustaiméirí agus ar an bplean gníomhaíochta um sheirbhís do chustaiméirí i bhfianaise an Dualgais agus athbhreithneofar iad de réir mar is gá.
- Déanfar beartas ar thimpeallacht oibre a éascú atá fáilteach roimh éagsúlacht a fhorbairt ar bhealach atá ailínithe leis an Dualgas.
- Aithneofar agus cuirfear i bhfeidhm roinnt gníomhartha éascaithe, a tharraingeofar as Roinn 4, chun tacú le cur i bhfeidhm éifeachtach na dtionscnamh tosaíochta seo agus chun iad a chinntiú.

5.3 Eochair Phointí

Déanfar Plean Corparáideach Chomhairle Chontae na Gaillimhe a athnuachan in 2024 don tréimhse dár gcionn. Is é an plean corparáideach an bhunchloch chun an Dualgas a chur i bhfeidhm. Nuashonrófar an chéad Plean Corparáideach eile agus beidh nasc ann chuig: measúnú ar cheistanna

comhionannais agus cearta daonna; agus an plean feidhmithe don Dualgas do thréimhse an chéad Phlean Chorporáidigh eile.

Tá cur i bhfeidhm leanúnach an Dualgais comhtháite laistigh de thimthriall pleanála Chomhairle Chontae na Gaillimhe. Gach bliain, sainaithnítear eochairmhóimintí chun an Chéim Dhul i nGleic a chur i bhfeidhm i dtéarmaí próisis forbartha agus athbhreithnithe maidir le beartais, pleananna, seirbhísí agus cláir.

Áirítear ar na eochairmhóimintí sin forbairt agus athbhreithniú, ach gan bheith teoranta dóibh amháin:

- Pleananna gnó bliantúla, ina mbeidh clib freisin ar phleananna, ar bheartais, ar chláir, agus ar straitéisí atá le hathbhreithniú nó le forbairt agus a bhfuil an chéim Dhul i nGleic le cur i bhfeidhm ina leith.
- Plean Forbartha Contae.
- Straitéisí oibriúcháin agus pleananna seachadta seirbhíse, mar an plean do dhaoine gan dídean, an Clár Cóiríochta don Lucht Siúil, an clár aoisbháúil, an straitéis um iompar frithshóisialta, plean forbartha na leabharlann, na pleananna cumarsáide, agus an straitéis dhigiteach.
- Beartais agus nósanna imeachta oibriúcháin maidir le soláthar seirbhíse agus seachadadh clár, mar an scéim um shannadh tithíochta.
- Beartais agus nósanna imeachta acmhainní daonna.
- Straitéisí, beartais agus nósanna imeachta corparáideacha, ar nós an chláir riosca chorparáidigh agus an chláir eitice.
- Próiseas deartha do thionscnaimh an fhearainn phoiblí, d'fhoirgnimh agus do bhonneagar, agus do chláir agus do sheirbhísí.

6. Tuairisc

Áireofar i dTuarascáil Bhliantúil Chomhairle Chontae na Gaillimhe tuarascáil ar na forbairtí agus ar an méid atá bainte amach i gcur i bhfeidhm an Dualgais, bunaithe ar thuarascáil a d'ullmhaigh an grúpa oibre.

Eagróidh nó tacóidh an grúpa oibre le próiseas machnaimh ar an tuarascáil seo d'fhonn an rath a cheiliúradh agus pleananna, beartais agus gníomhartha a neartú chun aghaidh a thabhairt ar cheisteanna comhionannais agus cearta daonna de réir mar is gá.